

Mäntsälän kansalaisopiston
taiteen perusopetuksen yleisen
oppimäärän opetussuunnitelma
aikuisten kuvataiteessa (Atpo)



Sisällys

8.4 Aikuisten kuvataiteen taiteen perusopetus (Atpo)	3
8.4.1 Tavoitteet	3
8.4.2 Rakenne ja laajuus	5
8.4.3 Aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen yhteiset opinnot	6
8.4.3.1 Yleistä yhteisistä opinnoista	6
8.4.3.2 Yhteisten opintojen tavoitteet	6
8.4.3.3 Yhteisten opintojen laajuus	7
8.4.3.4 Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet	7
8.4.4 Teemaopinnot	11
8.4.4.1 Yleistä teemaopinnoista	11
8.4.4.2 Teemaopintojen tavoitteet	12
8.4.4.3 Teemaopintojen laajuus	12
8.4.4.4 Teemaopintojen opintokokonaisuudet	13
8.4.5 Työtavat aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa	15
8.4.6 Oppimisen arviointi aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa	16

8.4 Aikuisten kuvataiteen taiteen perusopetus (Atpo)

8.4.1 Tavoitteet

Aikuisten opetuksessa noudatetaan kuvataiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintojen tarkoituksena on syventää aikuisen oppijan henkilökohtaista suhdetta kuvataiteeseen sekä tukea hänen identiteettiään taiteentekijänä. Opetuksessa perehdytään monipuolisesti nykytaiteelle ominaisiin toimintatapoihin, ilmaisukeinoihin ja käsitteisiin sekä tunnistetaan itselle merkityksellisiä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opinnot kehittävät käsitteellistämisen, sanallistamisen ja kriittisen ajattelun valmiuksia. Aikuisten opetuksessa huomioidaan oppijan yksilöllinen osaamis- ja kokemuspohja sekä hänen oppimisensa tarpeet. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia taiteellista ajattelua syventäviä työskentelytapoja kuten kuvien tulkintaa, yhteistyöprojekteja, luentoja, keskusteluja ja näyttelykäyntejä. Opiskelijaa ohjataan pitkäjänteisten oppimistavoitteiden asettamiseen, elämänhistoriansa ja -kokemustensa tutkimiseen taiteellisen toiminnan lähtökohtana sekä oman kuvallisen ilmaisun kriittiseen reflektointiin. Opetuksessa hyödynnetään aktiivisesti digitaalisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia.¹

Aikuisten taiteen perusopetuksen tavoitteet ovat:

taidesuhde

visuaalinen
lukutaito

osallisuus ja
vaikuttaminen

¹ OPH; Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, Määräykset ja ohjeet 2017:11a, 27.

Taidesuhteen osalta opetuksen tavoitteena on:

- tukea opiskelijan taidekäsityksen ja itsetuntemuksen kehittymistä tavoitteellisen kuvailmaisun kautta.
- kannustaa opiskelijaa oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla.
- innostaa opiskelijaa tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin, taiteidenvälisiin työskentelytapoihin sekä hänelle merkitykselliseen taiteeseen.

Visuaalisen lukutaidon osalta opetuksen tavoitteena on:

- innostaa opiskelijaa havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen.
- kannustaa opiskelijaa tutkimaan erilaisia kuvia, median ilmiöitä ja ympäristön visuaalisuutta.
- ohjata opiskelijaa tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmasta.
- kannustaa opiskelijaa käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkintojaan ja keskustelemaan niistä.
- innostaa opiskelijaa pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta.

Osallisuuden ja vaikuttamisen osalta opetuksen tavoitteena on:

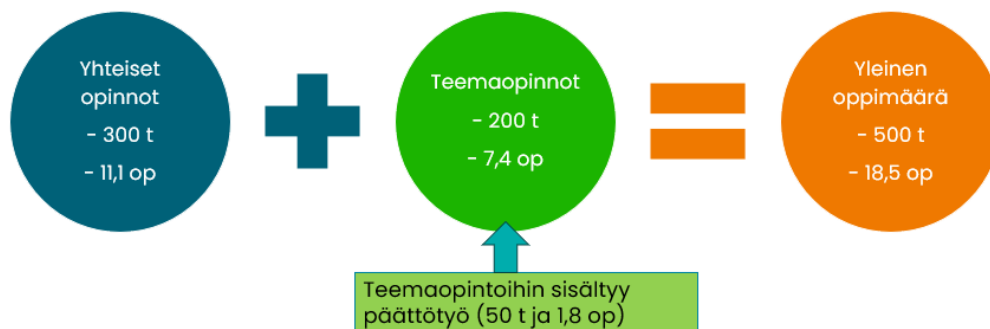
- kannustaa opiskelijaa pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.
- rohkaista opiskelijaa tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja toiminnassa ilmeneviä arvoja.
- ohjata opiskelijaa kriittisen ajattelun kehittämiseen.
- kannustaa oppilasta ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan kantaa taiteen keinoihin.²

² OPH; Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, Määräykset ja ohjeet 2017:11a, 26.

8.4.2 Rakenne ja laajuus

Aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen opinnot ovat matalan kynnyksen tavoitteellista tasolta toiselle etenevää kuvataiteen opetusta. Opetus alkaa kuvataiteen perustekijöistä kokeillen erilaisia välineitä ja materiaaleja. Tämän jälkeen opiskelija voi kehittää omia vahvuuksiaan kuvataiteellisessa ilmaisussa.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän rakenne ja laajuus (tunteina ja opintopisteinä)



Kuvataiteen opinnot koostuvat yhteisistä opinnoista ja teemaopinnoista. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia (18.5 opintopistettä), josta yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia (11,1 opintopistettä) ja teemaopintojen 200 tuntia (7,4 opintopistettä). Laskennallisen laajuuden yksi opetustunti on 45 minuuttia. Päättötyö - teemakurssin (50 tuntia) opiskelijat suorittavat yhteisten opintojen jälkeen. Aikuisten taiteen yleinen oppimäärä on mahdollista suorittaa neljässä vuodessa.

8.4.3 Aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen yhteiset opinnot

8.4.3.1 Yleistä yhteisistä opinnoista

Yhteiset opinnot koostuvat erillisistä opintokokonaisuuksista, joiden kautta opiskelija tutustuu kuvataiteen monipuolisiin ilmaisutapoihin ja -menetelmiin kuvallisen työskentelynsä kautta. Kuvallinen työskentely on moniaistinen ja uutta luova tapahtuma, joka kannustaa opiskelijaa jatkuvaan vuoropuheluun oman työskentelynsä ja sen sisällön kanssa.

Opinto-ohjelmassa ja verkkokaupassa yhteisten opintojen kurssit ovat erikseen nimettyjä aikuisten taiteen perusopetuksen (Atpo) kursseja. Yhteisissä opinnoissa opiskelija etenee opinnoissaan opetussuunnitelman mukaisesti. Jos opiskelija aloittaa Atpo- opintonsa vasta sen jälkeen, kun yhteiset opinnot ovat alkaneet, tulee puuttuvat yhteiset opinnot suorittaa, kun ne ovat seuraavan kerran tarjolla opinto-ohjelmassa. Opiskelija seuraa itse opintosuunnitelmansa etenemistä ja toteutumista yhteistyössä päätoimisen kuvataideopettajan kanssa.

8.4.3.2 Yhteisten opintojen tavoitteet

Kuvataiteen yhteisten opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen sekä opiskelijan omaehtoinen itsensä kehittäminen kuvataiteissa³. Opinnot koostuvat laaja-alaisesti kuvataiteen eri osa-alueista ja ilmaisumuodoista. Opiskelija etenee oman taitotasonsa sekä tavoitteidensa mukaisesti. Opiskelijoita kannustetaan oman oppimisen sanallistamiseen esimerkiksi portfoliotyöskentelyn kautta digitaalisessa oppimisympäristössä. Opintojen tavoitteena on rohkaista ja tukea opiskelijan kuvallista ilmaisua, omakohtaisen taidesuhteen muotoutumista sekä

³ OPH; Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, Määräykset ja ohjeet 2017:11a, 24.

identiteetin rakentumista⁴. Opetus on kannustavaa ja rohkaisee kokeiluihin sekä uuden oppimiseen. Opintoihin kuuluu myös itsenäistä työskentelyä.

8.4.3.3 Yhteisten opintojen laajuus

Yhteisissä opinnoissa lukukauden mittaisten kurssien laajuus on 40 tuntia (1,48 op) ja lyhytkurssien laajuus on 10–20 tuntia (0,37–0,74 op). Lukuvuoden aikana yhteisten opintojen tuntimäärä on 100 tuntia (3,7 op). Yhteiset opinnot kestävät kokonaisuudessaan kolme vuotta (300 t, 11,1, op). Yhteiset opinnot ovat pakollisia opintoja ja ne etenevät opetussuunnitelman mukaisesti.

8.4.3.4 Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet

Kuvataiteen yhteisten opintojen (300 t) opintokokonaisuudet Mäntsälän kansalaisopiston aikuisten taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmassa ovat:

Lukuvuosi	Kurssin nimi	Oppituntia
1. lukuvuosi	Havainto ja piirustus	40
1. lukuvuosi	Maalaus	40
1. lukuvuosi	Monotypia	10
1. lukuvuosi	Maisemamaalaus	10
2. lukuvuosi	Kolmiulotteinen hahmotus	40
2. lukuvuosi	Sekatekniikka	40
2. lukuvuosi	Taidegrafiikka	20
3. lukuvuosi	Taidesuhteeni kuvataiteessa	40
3. lukuvuosi	Kuva, ääni ja liike	40
3. lukuvuosi	Valokuvaus	20
		300

⁴ Sama.

Lyhytkurssien aiheet, sisällöt ja laajuudet voivat vaihdella vuosittain kuvataiteen eri menetelmät ja ajankohtaiset ilmiöt ottaen huomioon, että opiskelijan on mahdollista suorittaa opintovuoden aikana yhteensä 100 tuntia yhteisiin opintoihin kuuluvia opintoja.

Yhteiset opinnot: Havainto ja piirustus

Opintojen tavoitteena on tukea kuvailmaisun perustaitojen kehittymistä piirtäen ja havainnoiden. Kurssilla tutustutaan piirtämisen perustekijöihin harjoitellen erilaisia piirtämisen menetelmiä ja kokeillen erilaisia piirustusvälineitä ja -materiaaleja. Opiskelija tutkii erilaisia ilmaisun keinoja tehtävänantojen avulla.

Lisäksi opiskelija harjoittelee visuaalista havaitsemista. Aiheina ovat opiskelijan oma elämänpiiri, lähiympäristö, luonto ja rakennettu ympäristö ja myös kuvataiteen teokset ja tapahtumat.

Yhteiset opinnot: Maalaus

Opinnoissa kokeillaan erilaisia maalauksen materiaaleja ja työvälineitä. Tutustutaan monipuolisesti maalauksen eri ilmaisukeinoihin ja tekniikoihin, esimerkiksi akryyli-, akvarelli-, guassi- ja temperamaalaukseen. Opetuksessa tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureja ja visuaalisia taiteita, ja ne tuodaan omaan työskentelyyn. Lisäksi Maalaus-kurssilla tutkitaan esineympäristöä oman ilmaisun pohjaksi.

Yhteiset opinnot: Kolmiulotteinen hahmotus

Opinnoissa tutustutaan kuvanveistoon ja taiteelliseen ilmaisuun kolmiulotteisessa muodossa. Opinnoissa käydään läpi kolmiulotteisen työskentelyn perusteita, plastista sommittelua ja valmistetaan omia teoksia. Opiskelija tutkii kuvanveiston ilmaisullisia mahdollisuuksia erilaisilla materiaaleilla (esimerkiksi savi ja kierrätysmateriaalit). Näyttelykäynti tai tutustumiskäynti taiteilijan työhuoneelle ovat mahdollisuuksien mukaan osa opintoja.

Yhteiset opinnot: Sekatekniikka

Opinnoissa tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista sekatekniikkatyöskentelyn parissa. Opintojen lähtökohtana on taiteidenvälinen vuorovaikutus. Opetuksessa yhdistellään, tutkitaan ja toteutetaan eri tekniikoita sekatekniikkatehtävien avulla. Opiskelija oppii oman taiteellisen idean ilmaisemiseksi luottamaan omaan näkemykseensä soveltuvan tekniikan valinnassa. Opetuksessa käsitellään myös taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä tutkitaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiset opinnot: Taidesuhteeni kuvataiteessa

Opinnoissa tutustutaan erilaisiin taidesuuntauksiin toteuttamalla niistä omia töitä. Opiskelija tutustuu taidesanastoon ja taidehistoriaan ja toteuttaa niihin liittyvää taidetta tehtävänantojen pohjalta. Opinnoissa analysoidaan taiteen kulttuurisidonnaisuuksia suhteessa taidehistoriaan. Opiskelija miettii omien teostensa suhdetta muiden teoksiin. Hän oppii kuvan merkityksen sanallistamista. Opiskelija hyödyntää omassa työskentelyssään visuaalisen ympäristön esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja.

Yhteiset opinnot: Kuva, ääni ja liike

Opiskelija tutustuu nykyaiteeseen, performanssiin, mediataiteeseen ja valokuvan käyttöön taiteessa. Opinnoissa tehdään kokemuksellisia ja elämyksellisiä ryhmä- ja yksilöharjoituksia. Opiskelija tutustuu myös nykyaiteen toimintatapoihin: hän tutkii omista havainnoistaan nousevia merkityksiä ja harjoittelee keskustelemaan kuvista muiden kurssilla olevien opiskelijoiden ja kurssin opettajan kanssa. Lisäksi kurssilla pohditaan yhdessä mediaympäristön merkitystä työskentelyssä.

Yhteisten opintojen lyhytkurssi: Monotypia

Opinnot tutustuttavat monotypiaan taidegrafiikan menetelmänä. Monotypia on teknisesti yksinkertainen ja nopea painomenetelmä, jolla saadaan aikaan yksi vedos. Monotypia- kurssilla perehdytään esimerkkien ja käytännön työskentelyn kautta monotypian

mahdollisuuksiin. Tekniikka antaa laajat mahdollisuudet toteuttaa kuvia ja sitä voi käyttää myös tehokeinona vedostettaessa grafiikkaa.

Yhteisten opintojen lyhytkurssi: Maisemamaalaus

Opinnoissa tutustutaan maisemamaalaukseen kuvataiteen perinteenä. Kurssilla työskennellään opiskelijan valitsemien maalaustekniikoiden mukaan. Maisemamaalaus- kurssin opetustunnit ovat pääsääntöisesti ulkona lähiympäristössä.

Yhteisten opintojen lyhytkurssi: Taidegrafiikka

Opinnoissa tutustutaan taidegrafiikan tekniikoihin ja menetelmiin, kuten syväpaino ja kohopaino. Opiskelija saa tietoa taidegrafiikan yleisimmistä tekniikoista, historiasta ja uusista ilmaisumuodoista. Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan oman kuva-aiheensa taidegrafiikan menetelmin.

Yhteisten opintojen lyhytkurssi: Valokuvaus

Valokuvauksen opinnoissa opiskelija tutustuu valokuvaukseen taiteellisenä ilmaisuvälineenä. Opinnoissa tutustutaan valokuvauksen perusteisiin, sommitteluun, rajaamiseen, kuvakulmiin ja valokuvan eri lajeihin sekä valokuvauksen historiaan ja nykyvalokuvaan. Opiskelija kehittää kuvaustaitojaan harjoitustehtävien avulla. Hän keskustelee valokuvistaan yhdessä muiden kurssilla olevien opiskelijoiden ja kurssin opettajan kanssa.

8.4.4 Teemaopinnot

8.4.4.1 Yleistä teemaopinnoista

Teemaopintoihin sisältyy erillisiä teemakursseja tai vaihtoehtoisesti muita kuvataidekursseja Mäntsälän kansalaisopiston kurssitarjonnasta, joita opiskelija voi valita henkilökohtaisen opintosuunnitelmaansa. Siirtyessään yhteisistä opinnoista teemaopintoihin opiskelija suunnittelee oman opintosuunnitelmansa ja esittää sen päätoimiselle kuvataiteenopettajalle. Opiskelija myös päivittää opintosuunnitelmaansa opintojensa aikana. Opiskelija seuraa opintosuunnitelmansa etenemistä ja toteutumista yhteistyössä päätoimisen kuvataiteenopettajan kanssa.

Opinto-ohjelmassa ja verkkokaupassa teemaopintokurssit ovat erikseen nimettyjä taiteen perusopetuksen syventäviä teemakursseja. Ne voivat olla yhteisiä kursseja lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen kanssa. Teemaopintokurssit ovat myös avoimia kaikille kansalaisopiston opiskelijoille, jos niissä on tilaa. Teemakurssien aiheet, sisällöt ja laajuudet voivat vaihdella vuosittain. Opiskelija sopii etukäteen päätoimisen kuvataiteenopettajan kanssa siitä, soveltuvatko muut kansalaisopiston avoimet kurssit hänen teemaopintoihinsa.

Opiskelijan on mahdollista sisällyttää teemaopintoihinsa muissa oppilaitoksissa suoritettuja opintoja, jos päätoiminen kuvataiteenopettaja katsoo niiden soveltuvan teemakursseiksi. Mäntsälän kansalaisopiston rehtori päättää opiskelijan muualla suoritettujen taiteen perusopetuksen opintojen hyväksi lukemisesta⁵. Opiskelija esittää muualla suoritetusta kurssista päätoimiselle kuvataiteenopettajalle todistuksen. Muissa oppilaitoksissa suoritettujen kurssien hyväksi lukeminen edellyttää käydystä kurssista portfolion tekemistä ohjeiden mukaan digitaaliseen oppimisympäristöön (Peda.net). Lisäksi opiskelija esittelee portfolion opettajalle ja muille kuvataiteen Atpo:n opiskelijoille. Muualla kuin Mäntsälän kansalaisopistossa suoritettuja kursseja

⁵ Mäntsälän kunta, Toimintasääntö, Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue, Voimaantulo 1.9.2025.

on mahdollista hyväksi lukea enimmillään 50 tunnin (1,85 op) verran teemaopintojen kokonaisuuteen.

8.4.4.2 Teemaopintojen tavoitteet

Kuvataiteen teemaopintojen tarkoituksena on opiskelijan yhteisissä opinnoissa hankkimien taitojen laajentaminen. Opintojen tavoitteena on kuvataiteellisen ajattelun ja ilmaisun syventäminen, tietojen ja taitojen kehittäminen sekä vaikuttamiseen ja osallisuuteen kannustaminen.⁶ Opiskelija syventää ja laajentaa kuvataiteen ainealueen osaamista kiinnostuksensa mukaisesti. Opiskelija kehittää omaa taidesuhdettaan, ja rakentaa kuvataiteellista identiteettiään sekä ilmaisee itseään kuvataiteen keinoin.

8.4.4.3 Teemaopintojen laajuus

Kuvataiteen teemaopinnot ovat laajuudeltaan yhteensä 200 tuntia (7,4 op), johon sisältyy 50 tunnin (1,8 op) päättötyökurssi. Yhden oppitunnin laskennallinen pituus on 45 min.

Teemaopintokurssien laajuudet ovat pääsääntöisesti koko lukukauden kurseissa 40 tuntia ja lyhytkurseissa 10–20 tuntia. Opiskelija voi tehdä teemaopintoja yhteisten opintojen kanssa samaan aikaan sekä neljäntenä lukuvuonna. Teemaopintokurseista Päättötyö- kurssi suoritetaan viimeiseksi. Teemaopintoja voi kuitenkin tarvittaessa täydentää päättötyökurssin jälkeen, kun siitä on sovittu etukäteen päätoimisen kuvataiteenopettajan kanssa. Tällöin opiskelija saa todistuksen, kun kaikki teemaopintojen kurssit on suoritettu.

⁶ OPH; Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, Määräykset ja ohjeet 2017:11a, 25.

8.4.4.4 Teemaopintojen opintokokonaisuudet

Kuvataiteen teemaopintojen (200 t) opintokokonaisuudet Mäntsälän kansalaisopiston aikuisten taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmassa ovat:

Teemaopinnot		
Lukuvuosi	Kurssin nimi	Oppituntia
1–4 lukuvuosi	Kuvataidenäyttelyt	30
1–4 lukuvuosi	Kuvataiteellinen toiminta	20
1–4 lukuvuosi	Taidenäyttelyretki	50
1–4 lukuvuosi	Muut kuvataidekurssit	50
3–4 lukuvuosi	Päätötyö	50
		200

Teemaopinnot sisältävät Päätötyö- kurssin (50 tuntia) lisäksi 150 tuntia taulukossa olevia teemakursseja tai vaihtoehtoisesti kursseja Mäntsälän kansalaisopiston muusta kuvataidetarjonnasta, joita opiskelija voi valita henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa siten, että teemaopintojen yhteinen tuntimäärä (200 tuntia) täyttyy.

Teemakurssi: Kuvataidenäyttelyt

Kuvataidenäyttelyt- kurssi on vapaavalintainen kurssi, jota opiskelija voi täydentää yleisen oppimäärän opintojensa ajan. Opiskelija tutustuu itsenäisesti kuvataiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin ja ajankohtaisiin kuvataiteen ilmiöihin tai kuvataiteen ammattilaisten työhön. Opiskelija saa monipuolisia kulttuurisia ja taiteellisia vaikutteita. Opiskelija tekee havaintoja näyttelystä tai vierailusta, täyttää teemakurssin lomakkeen ja palauttaa sen päätoimiselle kuvataiteenopettajalle. Yksi näyttelykerta tai vierailu kerryttää kaksi oppituntia. Kuvataidenäyttelyt- kurssin kokonaislaajuus on enimmillään 30 tuntia (1,1 op).

Teemakurssi: Kuvataiteellinen toiminta

Kuvataiteellinen toiminta- kurssi on vapaavalintainen kurssi, jota opiskelija voi täydentää yleisen oppimäärän opintojensa ajan. Kurssi kannustaa opiskelijaa vaikuttamaan ja osallistumaan aktiivisesti yhteiskuntaan sekä paikalliseen kulttuuritoimintaan taiteellisen toiminnan kautta. Opiskelija sopii päätoimisen kuvataiteenopettajan kanssa ennakoon, kuinka hän toteuttaa Kuvataiteellinen toiminta- kurssin. Opiskelijan itsenäinen taiteellinen toiminta voi olla esimerkiksi oman näyttelyn järjestäminen tai ryhmänäyttelyyn osallistuminen.

Opiskelija ja päätoiminen kuvataiteenopettaja sopivat etukäteen opiskelijan saamat tuntimäärät itsenäisestä taiteellisesta toiminnastaan osaksi teemakurssia. Kurssin hyväksyminen edellyttää portfolion tekemistä oman taiteellisen työskentelyn osalta. Portfolio tehdään ohjeiden mukaan digitaaliseen oppimisympäristöön (Peda.net), ja se esitellään muille kurssin opiskelijoille ja kurssin opettajalle. Kurssin laajuus on korkeintaan 20 tuntia (0,74 op).

Teemakurssi: Taidenäyttelyretki

Opiskelija voi valita teemakursseiksi myös Mäntsälän kansalaisopiston järjestämiä taidenäyttelyretkiä. Taidenäyttelyretki- kurssi kannustaa opiskelijaa tutustumaan monipuolisesti kuvataiteen ajankohtaisiin ilmiöihin valtakunnallisesti. Kurssin laajuus teemakurssina on 10 tuntia (0,37 op). Kurssin hyväksyntä edellyttää, että opiskelija palauttaa ja esittelee taidenäyttelykäynnille sovitun tehtävänannon päätoimiselle kuvataiteenopettajalle. Taidenäyttelyretkien kohteet vaihtelevat vuosittain. Opiskelija voi sisällyttää opintoihinsa enimmillään Taidenäyttelyretki- kurseja 50 tuntia (1,85 op) eli osallistua yleisen oppimäärän opintojensa aikana yhteensä viidelle taidenäyttelyretkelle.

Teemakurssi: Päättötyö

Teemaopintojen viimeisellä teemakurssilla opiskelija tekee päättötyön. Opiskelija esittelee ideansa kurssin opettajalle. Hän sopii kurssin opettajan kanssa lopputyön tekemisestä: aikataulusta, työtavoista ja materiaaleista. Opiskelija dokumentoi sanoin ja kuvin omaa työskentelyään ja laatii

siitä oppimispäiväkirjan digitaalisena versiona Peda.nettiin. Oppimisportfoliossa opiskelija myös arvioi itse omaa työskentelyään.

Päättötyö- kurssiin sisältyy lähitapaamisia, opettajan antamaa ohjausta ja itsenäistä työskentelyä opiskelijan oman aikataulunsa mukaisesti. Kurssin laajuus on 50 tuntia (1,85 op). Siihen sisältyy myös Atpo- opiskelijoiden yhteisen näyttelyn järjestäminen. Näyttelyyn tulevista teoksista päätetään yhdessä kurssin opettajan kanssa.

Opiskelija osoittaa päättötyössä osaamistaan ja kehittymistään opinnoissaan sekä valmiuttaan itsenäiseen taiteelliseen työskentelyyn. Opiskelija saa palautetta työstään koko kurssin ajan sekä opettajalta että muilta Päättötyö- kurssin opiskelijoilta. Opettaja antaa palautetta sekä näyttelyssä esillä olevasta päättötyöstä että oppimispäiväkirjasta.

8.4.5 Työtavat aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa

Opetuksessa valitaan työtapoja, jotka kannustavat vuorovaikutukseen, yhdessä tekemiseen, toisilta oppimiseen ja oman oppimisen reflektointiin. Työtapojen valinnoissa huomioidaan opiskelijoiden omat tavoitteet, yksilölliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan aktiivinen rooli työtapojen valinnassa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Työtapojen monipuolisuutta edistetään hyödyntämällä paikallisia kulttuuripalveluja, verkostoja, toimijoita ja globaaleja mahdollisuuksia.⁷

Tavoitteena on, että valitut työtavat ja oppimisympäristöt tukevat tutkivaa asennetta uuden oppimisessa ja kriittisen ajattelun kehittymistä. Työtavoilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen käyttö sekä pitkäjänteinen harjoittelu ja taitojen

⁷ OPH; Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, Määräykset ja ohjeet 2017:11a, 28.

syventäminen. Opiskelijoita kannustetaan kokeilemiseen ja sattuman hyödyntämiseen⁸ sekä tutkivaan asenteeseen työskentelyssä. Opintoihin kuuluu myös itsenäistä työskentelyä.

Opiskelijoita ohjataan tekemään oppimisportfoliota heti opintojensa alusta alkaen. Opiskelija kerää portfolioonsa materiaalia oppimistehtävistä, omista luonnoksista ja opettelee sanallistamaan omaa tekemistään. Oppimisportfolio toimii itsearvioinnin harjoittelun välineenä. Oppimisportfoliota voi toteuttaa eri muodoissa, mutta osa työskentelystä toteutetaan digitaalisessa oppimisympäristössä (Peda.net). Päättötyön ohjeiden mukaan toteutettu viimeistelty versio palautetaan opettajalle digitaalisessa muodossa.

Kurssit arvioidaan asteikolla hyväksytty – hylätty. Kurssihyväksyntä edellyttää 80 % läsnäoloa kursseilla sekä sovittujen kurssitehtävien palauttamista määräajassa. Opiskelijoilla on mahdollisuus korvata tätä useamman kerran poissaoloja opettajan kanssa etukäteen sovitulla ja itsenäisillä kuvataiteen tehtävillä. Jos opiskelija on poissa yli 50 % kurssin tuntimäärästä, kurssia ei hyväksytä osaksi taiteen perusopetusta. Tällöin opiskelijan tulee suorittaa kurssi uudelleen, jotta se voidaan hyväksyä osaksi hänen Atpo- opintojaan.

Opiskelijoiden töitä on esillä Ilona -kevätnäyttelyssä vuosittain. Päättötyökurssiin sisältyy Atpo-opiskelijoiden yhteisen näyttelyn järjestäminen.

8.4.6 Oppimisen arviointi aikuisten taiteen perusopetuksen kuvataiteen opetuksessa

Oppimisen arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan kuvataiteen opintojen edistymistä.

Monipuoliseen jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itse- ja vertaisarviointiin. Itsearvioinnissa opiskelijaa ohjataan pohtimaan oppimistavoitteitaan,

⁸ Sama.

havainnoimaan työskentelyään ja tarkastelemaan oman oppimisen edistymistä. Oppilasta rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Arvioinnilla ja muulla palautteella kannustetaan uuden oppimiseen sekä ohjataan häntä arvostamaan myös toisten näkemyksiä. Arviointitaitoja harjoitellaan opintojen kuluessa. Opiskelijaa perehdytetään kuvataiteen arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin.⁹

Kuvataiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteita ovat: *Taidesuhte, Visuaalinen lukutaito* sekä *Osallisuus ja vaikuttaminen*. Opiskelijalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista.

Yhteisissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan opiskelijaa kuvataiteen perustaitojen hankkimisessa. Jatkuvalle arvioinnille ja muulle palautteelle vahvistetaan opiskelijan kuvallista ilmaisua, taidesuhteen muotoutumista ja identiteetin rakentumista. Opiskelijaa kannustetaan oman oppimisen sanallistamiseen.¹⁰ Teemaopintojen arvioinnilla tuetaan opiskelijaa yhteisissä opinnoissa hankkimiansa taitojen laajentamisessa. Jatkuvalle arvioinnille ja muulle palautteelle kehitetään opiskelijan kuvataiteellista ajattelua, kuvailmaisua, tietoja ja vaikuttamismahdollisuuksia.¹¹

Opiskelijalla on käytössään opintojensa aikana Mäntsälän kansalaisopiston Peda.net- sivut, johon opiskelija kokoaa kuvallista ja sanallista itsearviointiaan. Arvioinnin tavoitteena on tukea opiskelijan omien tavoitteiden asettamista ja edistymisen seuraamista suhteessa niihin. Opettaja antaa opiskelijoille tunnustusta, kannustavaa ja rakentavaa vuorovaikutteista palautetta opetuksen aikana. Opettaja myös johdattelee opiskelijat antamaan kannustavaa ja rakentavaa vertaispalautetta toisilleen. Arviointiin voi sisältyä myös arviointikeskusteluja.

⁹ OPH; Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, Määräykset ja ohjeet 2017:11a, 28.

¹⁰ Sama.

¹¹ Sama.

Opiskelija saa Mäntsälän kansalaisopistolta todistuksen opinnoistaan, kun koko opintokokonaisuus 500 tuntia (18,5 op) on suoritettu. Lisäksi opinnot on mahdollista siirtää opiskelijan suostumuksella Koski-tietovarantoon. Takautuvasti opintoja voi viedä Koski- tietovarantoon, jos opintokokonaisuudet on aloitettu syksyllä 2018 tai sen jälkeen. Suoritukset näkyvät opiskelijalle Oma Opintopolku- sivustolla.

Lähteet:

- Opetushallitus, Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet, OPH-2069, 2017.
- Mäntsälän kunta, Toimintasääntö, Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue, Voimaantulo 1.9.2025.